

МОТИВИ

към проект на Закон за водоснабдяването и канализацията

С настоящия проект на Закон за водоснабдяването и канализацията се създава единна уредба, събрана на едно място, която цели да обхване и подобри цялостната нормативна база, регламентираща дейностите в отрасъл водоснабдяване и канализация в Република България.

В проекта на Закон за водоснабдяването и канализацията, изготвен през септември 2022 г. от работна група, сформирана със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството, се запазват поставените цели във варианта на законопроект от 2020 г. (публикуван и за обществено обсъждане), като са взети под внимание всички относими коментари и становища, настъпилите промени в отрасъла и нормативната уредба в периода 2020-2022 г. Проектът е прецизиран в съответствие с изискванията на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), а именно:

- да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект;
- да се въведе нова структура на цените на ВиК услугите, базирана на гарантиране на минималните разходи за ползване на системите и потребените услуги;
- да се регламентира ролята на Българския ВиК холдинг;
- да се прецизират ролите и функциите на заинтересованите страни;
- да се създадат предпоставки за консолидация при стопанисването, експлоатацията на ВиК системите и предоставянето на ВиК услугите.

На 30.11.2022 г. законопроектът е публикуван за обществено обсъждане на официалния сайт на МРРБ и на Портала за обществени консултации със срок 14.12.2022 г. Проектът на закон е изпратен на 09.12.2022 г. за междуведомствено съгласуване до министерствата със срок за становища до 23.12.2022г.

Получените в периода на обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване коментари и становища са разгледани и относимите към материята са отразени.

В проекта на новия закон се разписват в един акт както правилата и правомощията, свързани с политиките и управлението на отрасъл ВиК, включително планирането и изграждането, така и изискванията към дейностите по стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и предоставянето на ВиК услуги на

потребителите. С цел да не се допуска използване на еднакви термини по отношение на различните елементи на ВиК системите се уеднаквява понятийният апарат.

Уредбата на законопроекта е систематизирана в дванадесет глави, в част от които са предвидени раздели с цел обособяване и по-добра организация на материята.

В глава първа „Общи положения“ са изведени основните акценти на уредбата, като е посочена целта на закона за устойчиво развитие на отрасъл водоснабдяване и канализация:

1. за опазване здравето на населението;
2. за съхраняване и опазване на водата като природен ресурс;
3. за постигане на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на питейните води, отвеждането и пречистването на отпадъчните води.

При водоснабдителните и канализационните услуги е обективизирано спазване на принципите за достъпност, надеждност, сигурност, повишаване на тяхното качество и ефективност, баланс между цените и покупателните възможности на населението. Изведен е принципът за приоритетност на осигуряването и доставката на вода за питейно-битови цели.

Законопроектът предвижда обединяването на обособените територии, а именно същите да съвпадат с административните области за повишаване на ефективността, чрез икономия от мащаба при управлението на ВиК отрасъла на принципа една област, една асоциация по ВиК, един ВиК оператор.

За целите на управлението, планирането, изграждането, стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и за предоставянето на ВиК услуги, територията на страната се разделя на 28 обособени територии, които съвпадат с административните области съобразно административно-териториалното устройство на страната. За всяка от тези обособени територии управлението се осъществява от асоциация по ВиК, а осигуряването на дейностите и услугите е чрез възлагането им на ВиК оператор. В случаите, в които такова обединение (консолидация) предстои, съответните общини ще бъдат включени в асоциацията по ВиК, общинските активи ще бъдат предоставени за управление на асоциацията и правата на управление ще се упражняват чрез решенията на асоциацията.

Глава втора „Органи и управление“ има основна цел да уреди институционалната рамка на отрасъл ВиК, като разпише основните органи, техните правомощия и сфери на дейност. За да се подчертае ролята на независимия регулатор, в

тази глава не се включва регулаторният орган, а неговите правомощия и компетентности са представени отделно в главата за регулиране на отрасъла.

В първия раздел са систематизирани органите, определящи и провеждащи държавната и общинската политика на управление – министърът на регионалното развитие и благоустройството, областните управители, общинските съвети и кметовете на общини.

На следващо място в самостоятелен раздел са разписани основните правила, характеристики и правомощия на особените публични органи за управление на отрасъла, каквито са асоциациите по ВиК, създадени по силата на ЗВ, респективно на този закон, аналогично на досегашната уредба на чл. 198в и 198е от ЗВ. За детайлизиране на уредбата е предвидено приемането на правилник за устройството и дейността на асоциациите по ВиК, какъвто е и досегашният подход на чл. 198е, ал. 7 от ЗВ.

Регламентирани са правомощията на министъра на регионалното развитие и благоустройството (чл. 10б, ал. 1, т. 6 и ал. 3 от ЗВ), както и в качеството му на орган, упражняващ правата на държавата в търговските дружества - ВиК оператори, в които държавата е едноличен собственик на капитала, и на търговските дружества - ВиК оператори, с държавно участие в капитала в качеството му на едноличен собственик на капитала на юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия, с едноличен собственик на капитала държавата.

В глава трета „Водоснабдителни и канализационни системи“ се уреждат собствеността, обхватът и управлението, както и законовите правила за планирането и изграждането на ВиК системите.

Уредено е правото на собственост върху ВиК активите, като изрично са посочени обектите на публичната и частната държавна собственост, публичната и частната общинска собственост и частната собственост на физически и юридически лица. При определянето на обектите на правото на собственост е използван като водещ критерий предназначението им - за трайно задоволяване на обществени потребности от национално значение (за територията на повече от една община) или за задоволяване на обществени потребности от местно значение (за територията само на една община).

В глава трета са включени и предложения за законово разрешаване на проблемите, свързани с изграждането на улични водопроводни и канализационни мрежи за водоснабдяването на промишлени, курортни и вилни зони на населените места, както и в границите на селищни образувания.

В глава четвърта „Водоснабдителни и канализационни услуги“ се съдържа основната уредба на ВиК дейностите, свързани със стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и предоставянето на ВиК услугите.

В глава четвърта в отделен раздел се регламентира упражняването правата на държавата във ВиК операторите с държавно участие в капитала от министъра на регионалното развитие и благоустройството или от юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия, с едноличен собственик на капитала държавата, представлявана от министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Предвидено е възлагането на дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на публичната ВиК инфраструктура и предоставянето на ВиК услугите от ВиК оператори да се извършва по реда на специалния закон чрез сключване на договори между публичните собственици чрез Асоциацията по ВиК и ВиК оператора.

Изискванията за сключването, съдържанието, измененията и прекратяването на договорите с ВиК операторите, определянето на максимално допустим законов срок за тяхното действие и свързаните с това правила са обособени в отделен раздел. Що се отнася до срока на сега действащите договори е предвидена възможност за удължаването на техния срок. По отношение възлагането и изпълнението на дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите от ВиК операторите досегашният подход е запазен, но осъвременен и подобрен.

В глава четвърта по отношение качеството на ВиК услугите е регламентирано показателите за качество и контрола на изпълнението им да се определят с подзаконов нормативен акт.

В глава пета „Регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги“ е предвидено да се създаде нов самостоятелен орган за одобрение на цените на ВиК услугите, като независим специализиран държавен орган, който ще се отчита пред Народното събрание. Регламентира се състав, мандат на Комисията, правомощията ѝ, както и изискванията, на които следва да отговаря всеки един член.

В глава шеста „Общи условия за предоставяне на ВиК услугите на потребителите“ са посочени законовите изисквания към общите условия за предоставяне на ВиК услуги на потребителите, като е определен обхватът на задължителното им съдържание. В законопроекта е предвидено те да се разработват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството и да се прилагат от всички ВиК оператори.

В глава седма „Контрол“ са разписани контролните правомощия на министъра на регионалното развитие и благоустройството, на регулаторния орган към ВиК операторите и на асоциациите по ВиК, който произтича от договора.

Глава осма „Финансиране“ урежда въпросите за финансирането на отрасъл ВиК, като основни възможности за това извън финансирането през цените на услугите са средства от държавния бюджет, общинските бюджети, от юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия, с едноличен собственик на капитала държавата, представлявана от министъра на регионалното развитие и благоустройството и средства от Европейските фондове и програми.

В глава девета „Информационни системи за ВиК услуги и ВиК инфраструктура“ е уредбата на единната информационна система за ВиК услугите и на регистъра на асоциациите по ВиК и на ВиК операторите, които целят осигуряването на публичност и прозрачност при осъществяване на дейността по предоставяне на ВиК услуги. За тяхното създаване и поддържане отговаря Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Глава десета „Индивидуални и други подходящи системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води“ въвежда в законодателството възможността за използване на индивидуални системи, съгласно член 3 от Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 г. за пречистване на градските отпадъчни води (ОВ L 135, 30.05.1991 г.), като алтернативно решение на централизираните системи за събиране на отпадъчните води.

В глава единадесета „Защита на водоснабдителната и канализационната инфраструктура при бедствия. Управление на водоснабдителните и канализационните системи в условията на промени в климата“ се регламентират различен тип превантивни действия, в случай на необходимост и бедствено положение.

Глава дванадесета „Административнонаказателна отговорност“ извежда процедурите за осъществяване на административнонаказателна отговорност, както и ред за решаване на спорове.

В допълнителните разпоредби на проектозакона са предложени легални дефиниции на понятията, ползвани в него, с цел осигуряване на неговото правилно разбиране, тълкуване и прилагане.

С преходните и заключителни разпоредби са предложени промени в закони, засегнати от този законопроект, с оглед постигане на синхрон, непротиворечивост и свързаност на уредбите, сред които е отмяната на ЗРВКУ, съществени промени в ЗВ чрез отпадането на редица разпоредби, включително на цялата глава 11а от същия, редактирането и позоваването към новия закон в случаите на препратки, както и промени в други свързани със законопроекта закони, предимно с правно-технически характер при препратки към неговото наименование, но и такива за постигане на синхрон в уредбите и за подобряване на общата законова рамка на регулираните обществени отношения.

Предложени са необходимите изменения в ЗУТ.

В проекта за нов Закон за ВиК е предвидено детайлизирането на законовата уредба да се осъществи с редица подзаконовни нормативни актове.

В проекта за закон не се предвижда приемането на правилник за прилагането му.

Законопроектът е в съответствие с правото на Европейския съюз, тъй като отговаря на приложимите директиви към урежданата материя, чиито изисквания са транспонирани вече в националното законодателство и при неговото изготвяне това изцяло е съобразено.

На основание чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за нормативните актове и съгласно чл. 30б, ал. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация ревизиран проект на Закон за водоснабдяването и канализацията, заедно с доклада, мотивите към него, цялостната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ на Министерския съвет, таблица с коментари от общественото обсъждане, проведено в периода 30.11.2022 г. – 14.12.2022г. и се публикуват отново за обществено обсъждане на интернет страниците на Министерството на регионалното развитие и благоустройството и на Портала за обществени консултации.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което към документите за Министерството на финансите е приложена финансова обосновка по Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.